

ANALISI MAKROEKONOMIKOA

MAKROEKONOMIAREN HELBURUAK

- Makroekonomiak honelako galderei ematen die erantzuna:
 - Zergatik da batezbesteko errenta handia herrialde batzuetan eta, ordea, beste batzuetan oso baxua?
 - Zergatik igotzen dira prezioak batzuetan oso modu azkarrean eta, , beste garai batzuetan zergatik dira hain egonkorak?
 - Zergatik handitzen dira enplegua eta produkzioa garai batzuetan eta beste batzuetan uzkurto?

EKONOMIAREN ERRENTA ETA GASTUA

- Ekonomia ondo ala gaizki doan ikusteko, ohikoena jendeak eskuratzen duen errentari begiratzea da.
- Ekonomia batean, orokorrean hartuta, errenta eta gastua berdinak izan behar dira zergati hauengatik:
 - Edozein transakziok eroslea eta saltzailea dauzkalako.
 - Erosle batek gastatutako edozein euro saltzaile batentzako euro baten diru-sarrera delako.

Makroekonomian $errenta = produkzioa = gastua$

BARNE PRODUKTU GORDINAREN NEURRIA

- Barne Produktu Gordina (BPG) ekonomia baten errenta eta gastuaren neurria da.
- Herrialde baten barnean, denbora tarte zehatz batean, ekoiztutako azken ondasun eta zerbitzu guztien merkatu-balioa* da.

*merkatu prezioan baloratzen dira ondasunak, zergak gehituta

- “...Herrialde baten barnean...”
 - Herrialde baten muga geografikoen barneko ekoizpenaren balioa neurtzen du.
- “...Denbora tarte zehatz batean...”
 - Denbora tarte zehatz batean gauzatutako ekoizpenaren balioa neurtzen du, ohikoena urtea da edo, bestela, hiruhilekoa.

Euskal AEko barne produktu gordina, osagaien arabera. Uneko prezioak (milaka euro). 2010-2014(a)

	2010	2011	2012	2013	2014(a)
Nekazaritza, abeltzaintza, arrantza	433.380	444.882	516.650	517.224	468.466
Industria eta energia	15.176.864	15.403.426	14.733.931	14.335.805	14.362.435
ERAIKUNTZA	5.290.411	4.796.755	4.250.575	3.911.261	3.767.610
ZERBITZUAK	40.404.171	41.323.161	41.374.782	41.139.645	41.797.166
Merkataritza, ostalaritza eta garraioa	11.989.545	12.275.537	12.273.812	12.258.938	12.506.210
Herri administrazioa, hezkuntza, osasun eta gizarte zerbitzuetako jarduerak	9.999.551	10.086.718	9.830.601	10.042.370	10.257.130
Gainerako zerbitzuak	18.415.075	18.960.906	19.270.369	18.838.337	19.033.826
OINARRIZKO PREZIOEI ERANTSITAKO BALIO GORDINA	61.304.826	61.968.224	60.875.938	59.903.935	60.395.677
PRODUKTUEN GAINEKO ZERGA GARBIAK	6.290.737	6.073.516	5.900.032	6.002.441	6.534.865
BARNE PRODUKTU GORDINA merkatu-preziotan	67.595.563	68.041.740	66.775.970	65.906.376	66.930.542

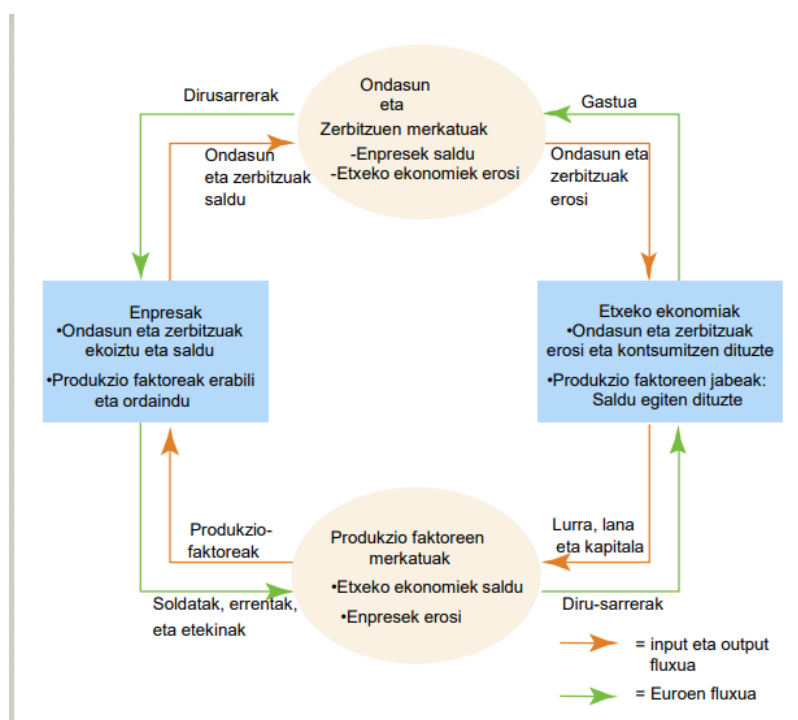
*Oinarrizko prezioei erantsitako balio gordina: Produktzioa - ekoizpen kostuak

*BPG merkatu-preziotan → Datua positiboa bada hazkundera eman da, nahiz eta aurreko urtekoa baino txikiagoa izan. Kasu horretan, hazkundera moteldu egiten dela esaten da.

BARNE PRODUKTU GORDINAREN NEURRIA

- Errenta eta gastuaren berdintasuna errentaren fluxu-zirkularraren diagramaren bidez islatu ahal da:

Fluxu Zirkularra

ERAGILE EKONOMIKOAK MERKATU EKONOMIAN

- Merkatu ekonomia hutsean eragile guztiak pribatuak dira
- Etxeko ekonomiak (gu geu guztiok) produkzio faktoreen jabeak dira
- Etxeko ekonomiek kontsumitu eta aurrezten dute
- Haietako batzuk inbertitzen dute eta enpresak sortu
- Enpresek ekoizten dute. Ekoizpenaren jabeak dira eta etxeko ekonomiei saltzen diete

- Enpresak:
 - Ondasun eta Zerbitzuak ekoiztu eta saltzen dituzte
 - Produkzio-faktoreak kontratatu eta erabiltzen dituzte
- Etxeko Ekonomiak:
 - Ondasun eta zerbitzuak erosi eta kontsumitzen dituzte
 - Produkzio-faktoreen jabeak dira eta saldu egiten dituzte
- Ondasun eta Zerbitzuen merkatuak:
 - Enpresek saldu
 - Etxeko-ekonomiek erosi
- Produkzio-faktoreen merkatuak:
 - Etxeko-ekonomiek saldu
 - Enpresek erosi

BPGaren OSAGAIK

- BPGak ekonomian ekoiztutako eta merkatuetan legalki saldutako guztia barneratzen du.
- Zer ez da zenbatzen BPGan?
 - Etxean ekoiztutako eta kontsumitutako gauzak, merkaturatzen ez direnak.
 - Modu ilegalean ekoiztutako eta saldutako gauzak, droga ilegalak kasu.

BPG (Y) hauen batura da:

–Kontsumoa (C): Familien gastua ondasun eta zerbitzuetan, salbu eta etxebizitza berrien erosketak.

–Inbertsioa (I) (tauletan: kapitalaren osaketa gordina): Kapital ekipamenduan, izakinak eta egituretan egindako gastua, etxebizitza berriak barne.

–Gobernuen gastuak (G): Udalek, Diputazioek, gobernu autonomikoek eta gobernu zentralak egindako gastua ondasun eta zerbitzuetan.

–Esportazio garbiak (NX): – Esportazioak - Inportazioak.

$$Y = C + I + G + NX$$

BPG ERREALA VERSUS NOMINALA

- BPG nominalak ondasun eta zerbitzuen ekoizpena urtez urteko prezioetan (prezio korranteetan) neurtzen du
- BPG errealak ondasun eta zerbitzuen ekoizpena prezio konstanteetan neurtzen du. Benetako hazkundera kalkulatzeko BPG errealak, prezioak ez direlako aldatzen.

URTEA	X ONDASUNA		Y ONDASUNA	
	PREZIOA	KANTITATEA	PREZIOA	KANTITATEA
2008	1	100	2	50
2009	2	150	3	100
2010	3	200	4	150

1. Kalkulatu BPG nominala:

URTEA	P*Q	P*Q	GUZTIRA
2008	100	100	200
2009	300	300	600
2010	600	600	1200

2. Kalkulatu BPG errealak (oinarrizko urtea 2008):

URTEA	P*Q	P*Q	GUZTIRA
2008	100	100	200
2009	150	200	350
2010	200	300	500

• Ekonomiaren azterketa zehatzean ezinbestekoa da BPG nominala erreal bihurtzea, BPGren deflaktorea erabiliz.

• BPGren deflaktorea honela kalkulatzen da:

$$\text{BPGren deflaktorea} = \text{BPG nominala} / \text{BPG errealak} \times 100$$

Hau beti positiboa. 100 baino handiagoa bada nominala errealak baino handiagoa delako → inflazioa dago

3.Kalkulatu deflaktorea:

URTEA	BPG NOMINALA	BPG ERREALA	DEFKALTOREA
2008	200	200	100
2009	600	350	171
2010	1200	500	240

BPG ETA ONGIZATE EKONOMIKOA

- BPG gizarte baten ongizatea neurtzeko adierazle indibidualik onena da
- BPG per capita izenekoak honakoa esaten digu:
 - Zein den ekonomia bateko batezbesteko pertsonaren diru-sarrera eta gastua.
- BPG per capita handiagoak bizi-maila hobea adierazten du.
- Hala ere, BPG ez da bizi-maila edo zoriontasuna neurtzeko tresna perfektua.
- Ongizatean oso garrantzitsuak diren gauza batzuk ez dira BPGean sartzen.
 - Aisialdiaren balioa
 - Ingurugiro garbiaren balioa
 - Merkatuetatik kanpo gauzatzen diren jarduera gehien balioa, hala nola, gurasoek umeak zaintzen emandako denbora edo borondatezko lana.